

Óry Péter

**A kiskorúak védelmének törvényi szabályozása
a szlovákiai médiában**

Budapest, 2010. február, 5. szám

ISSN 2060-0607
ISBN 978-963-88774-2-0

Kiadja az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet
Budapest, 1021 Hűvösvölgyi út 95.
Felelős kiadó: Nahimi Péter igazgató
Borítóterv: Czakó Zsolt
Nyomdai munkák
Műegyetemi Kiadó
Felelős vezető: Wintermantel Zsolt
www.kiado.bme.hu

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	5
2. Törvényi háttér – a szabályozás jogi kerete	6
3. A műsorszórási és műsorterjesztési törvény	8
3.1. A törvény hatályba lépésétől (2000) napjainkig.....	8
3.2. A Kulturális Minisztérium T.t. 589/2007 számon megjelent rendelete.....	10
3.2.1. Televízió	10
3.2.2. Rádió.....	14
3.2.3. Az audiovizuális művek	14
3.2.4. A programjelölési rendszer grafikus ábrázolása.....	14
3.3. A törvény felügyelete és a szankciók	16
4. Az audiovizuális törvény.....	18
5. A reklámtörvény.....	21
Zárszó	22

1. Bevezető

Az alábbi tanulmányunkban a szlovákiai médiatörvények tükrében elemezzük a kiskorúak védelmének szabályozását a Szlovák Köztársaságban elfogadott és hatályos, főbb jogi normáknak megfelelően. A műsorszórási és műsorterjesztési törvényből eredő, az elektronikus médiára vonatkozó, illetve az audiovizuális hordozókkal kapcsolatos kötelezettségeken kívül foglalkozunk az audiovizuális művek gyártóinak, terjesztőinek és ezek bemutatását biztosító üzemeltetők kötelezettségeivel is. A műsorszórási és műsorterjesztési törvény– az elektronikus média működésének gerincét alkotó jogi norma – bemutatásában egy fejlődési visszatekintést is közzé teszünk, hiszen ennek ismerete nélkül szinte lehetetlen a Szlovákiában jelenleg érvényes kiskorúvédelmi szabályozást szakavatottan áttekíteni. Végül érintjük/kitérünk a reklámtörvényben megfogalmazott, a kiskorúak védelmére vonatkozó alapelveket/re is.

A magyarországi olvasók részére fontos megjegyeznünk, hogy a szlovákiai törvény értelmében a Műsorszórási és Műsorterjesztési Tanács a magyarországi Országos Rádió és Televízió Testületnek megfelelő intézmény, az eredeti szlovák szöveg hű bemutatása és a törvényben szereplő megfogalmazás pontos használatának igénye miatt viszont a már említett tanács megnevezését használtuk.

2. Törvényi háttér – a szabályozás jogi kerete

A Szlovák Köztársaságban a média működését a következő hatályos törvények szabályozzák:

- a T.t. 1/ 1996 sz., az audiovizuális törvény és ennek későbbi módosításai;
- a T.t. 145/1995 sz., az illetékekről szóló törvényének melléklete, jegyzék a televízió- és rádiósugárzási és regisztrációs illetékekről;
- a T. t. 147/2001 sz., a reklámtörvény és ennek későbbi módosításai;
- a T.t. 308/2000 sz., a műsorszórás és műsorterjesztési törvénye és ennek későbbi módosításai;
- a T.t. 619/2003 sz., a Szlovák Rádióról szóló törvény és ennek későbbi módosításai;
- a T.t. 16/2004 sz., a Szlovák Televízióról szóló törvény és ennek későbbi módosításai;
- a T.t. 220/2007 sz., a műsorszórás digitális sugárzásáról és egyéb tartalmak szolgáltatásának digitális terjesztéséről;
- a T.t. 343/2007-es, az audiovizuális és multimedialis alkotások, valamint művészi teljesítések hangfelvételeinek nyilvántartását, terjesztését és tárolását szabályzó törvény;¹
- a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának 2007. december 3-án kelt rendelete, amely a törvénytárban az 589/2007-es számon jelent meg.²

A fenti felsoroláson kívül, a Szlovák Köztársaság 2004-es Európai Unióba való belépését követően, az egyes uniós szabályozások a törvények módosításai során beépültek az ország jogrendjébe. Az EU közös szabályozásán kívül meg kell említenünk azt a tényt is, hogy az Európa Tanács egyes ajánlásait is figyelembe vették a jogalkotás területén. Például az 1997. október 30-án elfogadott, 19. számú ET-dokumentum, amely az elektronikus médiumokban megjelenő erőszakkal kapcsolatban fogalmaz meg ajánlásokat.

Az írott sajtó működését a 2008. június 1-én hatályba lépett 167/2008-as törvénytári számú sajtótörvény szabályozza. A törvény egy még 1966-ban elfogadott törvényt váltott fel. A hatályos sajtótörvény (mindamellet, hogy már a rendszerváltást követően egy új jogi norma

---

¹ Forrás: A Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának honlapja – www.justice.gov.sk és elektronikus törvénytára – www.jaspi.justice.gov.sk, valamint a Műsorszórás és Műsorterjesztési Tanács honlapja – www.rada-rtv.sk

² [http://www.rada-tv.sk/_cms/data/modules/download/1206905069_Jednotny%20system%20oznacovania%20\(od%2001.01.2008\).pdf](http://www.rada-tv.sk/_cms/data/modules/download/1206905069_Jednotny%20system%20oznacovania%20(od%2001.01.2008).pdf)

megalkotását igényelték a társadalomban) számos tisztázatlan és pontatlan megfogalmazást tartalmaz. A sajtótörvény a kiskorúak védelmének lehetőségével nem foglalkozik, pontosabban csupán az egyes utalásokon keresztül szabályozza ezt a kérdéskört (pl. a reklámtörvényen keresztül).

3. A műsorszórási és műsorterjesztési törvény

3.1. A törvény hatályba lépésétől (2000) napjainkig

A Szlovák Köztársaságban a kiskorúak védelmében történő, az elektronikus médiára vonatkozó egységesített műsor/-megjelölési rendszer bevezetésére a 2000. szeptember 14-én elfogadott műsorszórási és műsorterjesztési törvény hatályba lépése után nyílt lehetőség. A törvény 2000. október 4-től volt hatályos és a törvénytárban a 308/2000-es számon jelent meg.

A törvény 20. §-a fogalmazta meg a kiskorúak védelmét, amelynek értelmében:

1. A műsorszolgáltató köteles biztosítani, hogy ne sugározzon olyan műsorokat vagy műsorszolgáltatási részeket, amelyek megzavarhatják a kiskorú egyén fizikai, pszichikai vagy morális fejlődését, főleg olyanokat, amelyek pornográfiát vagy durva, indokolatlan erőszakot tartalmaznak.
2. Indokolatlan erőszaknak a jelen törvény értelmezése szerint olyan tudósítások terjesztése minősül, amelyek során, a tudósítás kontextusát figyelembe véve, az erőszakos tartalom indokolatlanul előtérbe kerül a hang- vagy képi anyagok megjelentetésénél.
3. Nem megengedett azon műsorok vagy műsorszolgáltatási részek sugárzása 6 és 22 óra között, amelyek megzavarhatják a kiskorú egyén fizikai, pszichikai vagy morális fejlődését, illetve lelki vagy emocionális állapotát.
4. Az egyes programok műsorra tűzése folyamán a televíziós műsorszolgáltató köteles figyelembe venni a műsorok vagy műsorrészek kiskorúakra vonatkozó korosztályos alkalmasságát.
5. A televíziós műsorszolgáltató az egyes műsorok korosztályos alkalmassága szerinti osztályozása alapján köteles bevezetni és érvényesíteni a szülőknek és a kiskorúakat nevelőknek címzett egységes műsor-megjelölési rendszert.
6. A tanács meghatározza az egységes műsor-megjelölési rendszert és ennek érvényesítési feltételeit. Az egységes műsor-megjelölési rendszer a műsor vagy műsorrész 7, 12, 15 és 18 éves korig meghatározott korcsoportok szerinti alkalmasságáról tájékoztat, valamint alkalmazza azon időrendi korlátozást, amely a kiskorúaknál a 15 éves korig nem megfelelő műsorok vagy műsorrészek sugárzásának

időtartamát szabályozza. Ezen rendszert a tanács internetes honlapján, székhelyének hirdetőtábláján teszi közzé, valamint kézbesíti az érintett műsorszolgáltatóknak.

7. A televíziós műsorszolgáltató köteles érvényesíteni az egységes műsorjelölési rendszert a műsorkínálatában is, mind saját sugárzása során, mind azon műsoráttekintéseknél, amelyeket az írott sajtó vagy más tömegtájékoztatási eszköz részére szolgáltat.
8. A 5. és 7. pontban foglaltak nem vonatkoznak azon helyi programok sugárzására, amennyiben nem valamely programhálózat keretében történnek.³

A törvény 20. §-ában foglaltakkal összhangban, valamint a törvény 5. § 2. bek. i) pontja⁴ értelmében a Műsorszórási és Műsorterjesztési Tanács (a továbbiakban: tanács) jogkörébe és feladatai közé tartozott az egységes műsorjelölési rendszer megalkotása és majdani bevezetése. Ezen feladat teljesítésére a tanács 2001. július 10-i ülésén⁵ elfogadott határozattal került sor, amikor is jóváhagyásra került a *Programok megjelölésének egységesített rendszere* című dokumentum (a tanács 01-13/24.698 sz. határozatával). A dokumentum a már említett törvény értelmében minden műsorszolgáltatóra kötelező érvénnyel bírt, hatályba 2001. szeptember 1-jén lépett. A dokumentum több mint négy évig egységesítette és szabályozta a műsorok jelölését. A tanács 2005. szeptember 13-i ülésén elfogadott 05-15/29.526 határozata⁶ értelmében az új jelölési rendszer 2005. november 1-jén vált hatályossá.

A jelölési rendszer jogi keretében a következő módosításra 2007-ben került sor, amikor is a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának június 20-i ülésén elfogadásra került az audiovizuális, multimédiális, valamint művészi alkotások hangfelvételeinek nyilvántartását, terjesztését és tárolását szabályzó törvény, amely a törvénytárban a 343/2007-es számon jelent meg.

A törvény 12. és 13. §-a értelmében az egységes programjelölési rendszer meghatározásának jogköre a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának illetőségébe/hatáskörébe került. Ezen törvény VI. cikkelyének 3. pontja szerint az eredeti törvény 5. § 2. bek. i) pontja törlésre került/pontját törölték, amely a tanács feladatákként határozta meg a jelölési rendszer kialakítását és bevezetését. A törvény VI. cikkelyének 4. pontja módosította a fent említett műsorszórási és műsorterjesztési törvény (308/2000) 20. §-ának 4–7. pontjait, amelyek a módosítást követően a következőképpen hangzanak/alakulnak/szólnak:

---

³ A T.t. 308/2000 sz., a műsorszórási és műsorterjesztési törvény 20.§-ának szerzői fordítása.

⁴ forrás: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_maxi_zak_fr0.htm

⁵ <http://www.rada-rtv.sk/sk/spravy/index.php?aktualitaId=545>

⁶ <http://www.rada-rtv.sk/sk/spravy/index.php?aktualitaId=545>

(4) A műsorszolgáltató a kiskorúak védelme érdekében köteles bevezetni és érvényesíteni az egységes műsorjelölési rendszer keretében bevezetett, önálló előírásban foglalt korosztályos alkalmasság szerinti osztályzási rendszert.

(5) A műsorszolgáltató az egyes, kiskorúak számára szolgáltatott programok műsorra tűzése során köteles figyelembe venni a műsor vagy műsorrész korosztály szerinti alkalmasságát.

(6) A televíziós programokat nyújtó szolgáltató köteles az egységes programjelölési rendszer szerinti megjelöléseket feltüntetni saját műsorkínálata sugárzásaiban, valamint azon műsoráttekintésekben, amelyek az írott sajtóban vagy más tömegtájékoztatói eszközben való megjelentetésre szolgálnak.

(7) Az 5. és 6. pontban foglalt köteleességek végrehajtását az egységes programjelölési rendszer tartalmazza.⁷

(8) A 4. és 6. ponton foglaltak nem vonatkoznak a helyi programok sugárzására, amennyiben az nem valamely programhálózat keretében történik.⁸

3.2. A Kulturális Minisztérium T.t. 589/2007 számon megjelent rendelete

3.2.1. Televízió

Az egységes programjelölési rendszer kulturális minisztériumi jogkörbe kerülését követően a minisztérium 2007. december 3-án fogadta el azon rendeletét, amely meghatározza az audiovizuális alkotások, hangfelvételek, multimediális alkotások, műsorok vagy egyéb műsorszolgáltatói részek egységes programjelölési rendszerének részleteit és érvényesítésének módját. A rendelet a törvénytárban 589/2007 számon jelent meg, hatályba pedig 2008. január 1-jén lépett.

A rendelet első paragrafusában határozza meg az egyes korcsoportok részére a megfelelő, illetve nem megfelelő programok tartalmát, mégpedig a következőképpen:

---

⁷ Szerzői fordítás – a T.t. 308/2000 sz., a műsorszórás és műsorterjesztési törvényének 20. §-ának módosításáról, amely a T.t. 343/2007-es, az audiovizuális, multimediális, valamint művészi alkotások hangfelvételeinek nyilvántartását, terjesztését és tárolását szabályzó törvény VI. cikkelye 4. pontjában szerepel.

⁸ A T.t. 308/2000 sz., a műsorszórás és műsorterjesztési törvény 20. §-ának szerzői fordítása.

(1) Az audiovizuális művek, a multimedialis művek és műsorok, illetve a televíziós műsorszolgáltatás egyéb részei alkalmatlannak és megengedhetetlennek minősülnek a kiskorúak részre 18 éves korig, amennyiben tartalmazznak:

- a) erőszak ábrázolását, főleg kegyetlen testi sértést vagy erőszakos emberi halált, különösen együttérzés nélküli formában, személyek testi vagy lelki kínzásának ábrázolását, csoportok patológikus viselkedési normák szerinti megnyilvánulásainak ábrázolását, veszélyes helyzetek vagy szándékos rizikók kialakításának a szórakozás attraktív formájaként való bemutatását;
- b) szóbeli agresszivitást, vulgáris nyelvezetet, obszcén megnyilvánulásokat vagy gesztusokat;
- c) az intolerancia vagy a gyűlölet megnyilvánulásainak ábrázolását, idegengyűlölet, rasszizmus, vallási diszkrimináció és megkülönböztetés, etnikai vagy más kisebbségek elleni erőszak, terrorizálást ábrázolását;
- d) függőség ábrázolását vagy bemutatását, mint amilyen az alkoholizmus, a dohányzás, a kábítószer- vagy a játék-függőség, mint szórakozási forma, a fegyver, mint támadó eszköz bemutatása, valamint a kicsapongó szexuális viselkedés, mint szórakozási forma ábrázolása;
- e) olyan erotikus segédeszközök vagy jelenetek bemutatását, amelyek kizárólag az erotika vagy erotikus témák bemutatására szolgálnak;
- f) szexuális jeleneteket vagy szexuális viselkedést, mint szórakozási forma ábrázolását, olyan jeleneteket, amelyek szexuális erőszakot vagy szexuális elferdüléseket mutatnak be; vagy
- g) azon ábrázolások bemutatását, amelyek a horror műfajában szándékos félelmet vagy aggodalmat keltenek.

(2) Az audiovizuális művek, a multimedialis művek és műsorok, illetve a televíziós műsorszolgáltatás egyéb részei alkalmatlannak minősülnek a kiskorúak részére 15 éves korig, amennyiben tartalmazznak:

- a) testi agresszivitást és ezzel összefüggő halált vagy súlyos következményeket okozó erőszak bemutatását, erőszakos cselekmények részleteinek bemutatását;

- b) állatok kínozását;
- c) szexuális jeleneteket, amelyek a mű cselekményének részét képezik;
- d) a függőség formáinak ábrázolását vagy bemutatását, amelyek az alkoholizmust, a dohányzást, a kábítószer- vagy játékfüggőséget, vagy a fegyvert, mint támadó eszközt mutatja be úgy, hogy a feldolgozás valamelyik függőség vagy a fegyver, mint támadó eszköz használata benne jóváhagyattatik, megkönnyített vagy előtérbe helyeztetik; vagy
- e) olyan viselkedést mutat be, amely komoly egészségügyi kockázattal jár, miközben a kockázat mint vonzó, szórakoztató dolog jelenik meg, és nincs megfelelő figyelmeztetés a veszélyre és ezen viselkedés lehetséges következményeire.

(3) Az audiovizuális művek, a multimediális művek és műsorok, illetve a televíziós műsorszolgáltatás egyéb részei alkalmatlannak minősülnek a kiskorúak részre 12 éves korig, amennyiben tartalmazznak:

- a) félelmet és depressziót okozó ábrázolások bemutatását;
- b) olyan ábrázolásokat, amelyek kevésbé biztonságos és bizonytalan környezet képzetét keltik vagy a felnőttek külső világgal és erőikkel szembeni tehetetlenségét mutatják be, amelyek veszélyeztetik a családi környezetet, vagy másmilyen, a kiskorúak emocionális és szociális éretlensége miatt alkalmatlan ábrázolások, amennyiben a családi vagy szülői kapcsolatok veszélyeit mutatják be és, a kiskorú korát figyelembe véve, a bemutatott tartalom nem megfelelő interpretációjához vezethetnek;
- c) a valódi erőszak ábrázolását, különösen az erőszakos bűncselekmények áldozatainak szenvedését, beleszámítva a természeti katasztrófák, a földi vagy légi közlekedési balesetek áldozatait és következményeit, főleg a szenvedés, a testi elferdülések, a sérülések és a vér bemutatását;
- d) a gyerekek negatív tapasztalatainak, a gyermek kárára történt erőszakos cselekedetek és szerencsétlenségek bemutatását, a haldokló vagy sérülést szenvedett gyerekek bemutatását, és a gyerekeknek, mint áldozatoknak, vagy mint bűncselekmények tanúinak bemutatását – ezen ábrázolások a gyermekek világról alkotott képének elferdüléséhez vezethetnek;

- e) azon ábrázolásokat, amelyek hirtelen és váratlan élőlényi változásokat mutatnak be, a természetnek ellentmondó organizmusokban történő változásokat vagy paranormális jelenséget vagy egyéb, az érzékszervek érzékelésén felüli jelenségeket mutatnak be a tudományos-fantasztikus műfaj kontextusában;
- f) a meztelenség ábrázolását, amennyiben az a családi környezetben és a nyilvánosságban nem szokványos, és amely a kiskorúaknak a szexualitás vagy a szexuális kapcsolatok iránti korai érdeklődését okozhatná; vagy
- g) olyan helyzetek ábrázolását, ahol a fennálló egészségkárosodás kockája nem megfelelően érzékelhető, a veszélyes sporttevékenységek bemutatása vagy a fantazmagórikus képzeletben az emberfeletti, a valós világon kívüli hősi teljesítmények megjelenítése, amelyek a kiskorúak értelmezésében az esemény utánzásához vezethetnek.

(4) Az audiovizuális művek, a multimedialis művek és műsorok, illetve a televíziós műsorszolgáltatás egyéb részei alkalmatlannak minősülnek a kiskorúak részre 7 éves korig, amennyiben bemutatnak:

- a) agresszív állatokat, amelyek félelmet kelthetnek, például támadó kígyó vagy pók;
- b) a környezet sötét és nyomasztó színű ábrázolását, vagy túlzott hangerejű vagy hirtelen változó hanghatásokat tartalmazó jeleneteket tartalmaznak;
- c) az elesettek, főleg a gyerekek vagy állatok ellen elkövetett erőszakot; vagy
- d) a család vagy a családi kapcsolatok veszélyeztetését.

A rendelet kimondja, hogy a műsorok korosztályos besorolásának szempontjából külön kell értékelni a műsor egészét, a műsor esetleges részeit (sorozatok) és az esetleges műsorelőzeteseket, valamint a hirdetéseket.⁹ A rendelet továbbá kimondja azt is, hogy minden olyan műsor, amely célirányosan nem a kiskorúak részére készült, de nem tartalmaz olyan tartalmakat, amelyek a rendelet második paragrafusában szereplő tiltó felsorolásban szerepelnek, az adott korosztály részére megfelelő műsornak minősülnek.

A 18 éves kor alatti személyek részére nem megfelelőnek vagy nem megengedettnek tartott műsorok vagy műsorrészek sugárzását a rendelet 5. § 1) bekezdése értelmében csupán 22 és 6 óra között lehet műsorra tűzni és sugározni. A rendelet értelmében a 18 éven aluliak részére

⁹ A T.t. 589/2007-es számon megjelent rendelet I. § 5. és 6. bekezdése.

nem megfelelő műsorok esetében tilos a műsor előtt vagy után a 12 éves korig megfelelőnek tartott műsor sugárzása – 5. § 2) bekezdés.

3.2.2. Rádió

A minisztériumi rendelet a rádiós műsorok esetében is foglalkozik az egyes, a korosztályoknak megfelelő műsorok megjelölésével. A rádiók esetében az egyes műsorokat viszont már csupán két korosztályba sorolja, mégpedig 15, illetve 18 éves korig. A rendelet első paragrafusában megfogalmazott, a televíziózásra vagy más audiovizuális művek terjesztésére vonatkozó alapelvek szűkítve jelennek meg a rádiózás esetében. A két korcsoport részére alkalmatlannak tekintik az obszcén, vulgáris megnyilvánulásokat és azokat a műveket, amelyek agresszivitásra, szexualitásra stb. mutatnak rá.¹⁰ A rádiós műsorok esetében is figyelembe kell venni a műsor egészét és részeit, az előzeteseket, a reklámokat és a hirdetéseket is. A rádiós műsorok megjelölésénél a rendelet a következő szabályozást tartalmazza: műsor vagy műorrész előtt el kell hangoznia, hogy „jelen műsor 18 éves korig nem megfelelő és nem megengedett”. A 15 éves korig terjedő korcsoport esetében a rendelet enyhébb megfogalmazást tartalmaz, amely így hangzik: „jelen műsor 15 éves korig nem megfelelő.”

3.2.3. Az audiovizuális művek

Az audiovizuális művek esetében a minisztériumi rendelet a televíziós műsorok, illetve műorrészeknél használatos programjelölési rendszert vezette be. A zenei vagy más hanganyagnál is kötelező viszont a borítón a korcsoportos megfelelőség szerinti besorolás jelrendszerének feltüntetése.

3.2.4. A programjelölési rendszer grafikus ábrázolása

A rendelet első számú melléklete tartalmazza az aktuálisan használandó egységes programjelölési rendszer grafikai szimbolizálását, amely a rendeletben, szöveges formában a 6. paragrafusban került megfogalmazásra.

A grafikus szimbólumrendszer a következő:

---

¹⁰ T.t. 589/2007 rendelet 2. §.

a grafikus szimbólum száma	az egységes jelrendszer szerinti osztályozás meghatározás	az egységes jelrendszer szerint használandó szimbólum	grafikus szimbólum mérete
1.	A kiskorúak 7 éves korig terjedő csoportja részére nem megfelelő		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm
2.	A kiskorúak 12 éves korig terjedő csoportja részére nem megfelelő		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm
3.	A kiskorúak 15 éves korig terjedő csoportja részére nem megfelelő		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm
4.	A 18 évnél fiatalabb korcsoport számára nem ajánlott		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm
5.	A kiskorúak 12 éves korig terjedő csoportja részére megfelelő		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm
6.	Minden korcsoport részére megfelelő	U	televízió programová služba: 41x 41 pixlov obal, nosič: 1 cm x 1 cm
7.	Oktatási nevelési a kiskorúak 7 éves korig terjedő korcsoportja részére		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm
8.	Oktatási nevelési a kiskorúak 7 éves kortól terjedő korcsoportja részére		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm
9.	Oktatási nevelési a kiskorúak 12 éves kortól terjedő korcsoportja részére		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm
10.	Oktatási nevelési a kiskorúak 15 éves kortól terjedő korcsoportja részére		Televíziós műsorszolgáltatás: 41x 41 pixel borító, hordozó: 1 cm x 1 cm

3.3. A törvény felügyelete és a szankciók

A jogi háttér elemzésénél elengedhetetlen megvizsgálni a törvény azon passzusait is, amelyek a törvény betartásának felügyeletét, illetve esetleges megszegésének szankcionálását szabályozzák.

A műsorszórási és műsorterjesztési törvény értelmében az abban meghatározott kötelezettségek betartásának felügyelete a tanács hatáskörébe és feladatai közé tartozik – az 5. § 1. bekezdésének g) pontja alapján. Az első bekezdés n) pontja értelmében a tanácsnak kell eljárnia az esetleges panaszok vagy a törvényt sértéssel kapcsolatos beadványok kivizsgálásában is.

A törvényben foglalt kötelezettségek megszegésénél a törvény a következő szankciókat intézményesíti (a 64. § 1. bekezdés):

- a) figyelmeztetés a törvény megszegése miatt,
- b) a törvényszegés tényéről történő közlemény sugárzása,
- c) a műsor vagy műsorrész sugárzásának leállítása,
- d) bírság,
- e) a sugárzási engedély megvonása.

A 64. § 2. pontja leszögezi, hogy

- a tanács – a 64. § 1. pontjának d) bekezdése értelmében – pénzbírságot szab ki, amennyiben a törvényszegésre a tanács többszöri írásos figyelmeztetése ellenére is sor kerül;
- a tanács jogosult írásos figyelmeztetés nélkül, tehát azonnal bírságot kiszabni amennyiben megszegésre kerül a 16. § c), h) vagy i) pontja. (A 16. § a műsorszolgáltatók alapkötelelességeit taglalja, jelen pontok pedig a választási kampányidőszakok be nem tartását, a közérdekű közlemények sugárzásának megtagadását, illetve a tanács által megszabott sugárzás szüneteltetését, mint a szankcionálás egyik formájának be nem tartását tartalmazzák);
- a tanács továbbá jogosult írásos figyelmeztetés nélkül, tehát azonnal bírságot kiszabni, amennyiben megszegésre kerül a törvény 20. § 1. és 3. pontja, tehát amennyiben a

kiskorú részére nem megfelelő műsort sugárzott, illetve a 22 és 6 óra között sugározható műsort nem ezen időtartamban sugározta. A törvény 20. § teljes szövege „A kiskorúak védelme – a műsorok egységes megjelölése” című fejezetben olvasható.

A törvény a kiszabható bírságok mértékét a 67. §-ban tartalmazza. Mivel jelen elemzésünknek nem volt célja, hogy a teljes bírságolási skálát feltüntesse, ezért csupán a kiskorúak védelmét megfogalmazó passzusok megszegéséért kiróható büntetések nagyságát közöljük, amelyek:

- a tanács a televíziós műsorszolgáltatóra 165-től 6638 euróig¹¹ terjedő bírságot szab ki, amennyiben az nem biztosította a műsorszolgáltatás megjelölését a 16. § k) és l) pontjában foglaltaknak megfelelően (a műsor előtti szóbeli figyelmeztetés és az egységesített jelölési rendszer szimbólumának hiánya);
- a tanács a televíziós műsorszolgáltatóra 663-tól 66 387 euróig¹² terjedő bírságot szab ki, amennyiben az nem biztosította a törvény 20. § 4. bekezdésének megfelelően a műsorok jelölését az egységesített műsorjelölési rendszer szerint;
- a tanács a televíziós műsorszolgáltatóra 3 319-től 165 969 euróig¹³ terjedő bírságot szab ki, amennyiben az megszegi a törvény 20. § 1. vagy 3. bekezdését, tehát nem megfelelő műsorokat sugároz nem megfelelő időben, pl. 22 és 6 óra között sugározható műsorokat más időpontban.

A fentiek értelmében igaz tehát, hogy a szlovák műsorszórási és műsorterjesztési törvény – a kiskorúak védelmében megfogalmazott törvényi elvek megszegéséért – jelentős bírságok kiszabására ad lehetőséget. A Műsorszórási és Műsorterjesztési Tanács hivatalos honlapján (www.rada-rtv.sk) szereplő éves tevékenységi jelentés (Jelentés a sugárzási állapotról és a tanács tevékenységéről a 2008-as évben)¹⁴ szerint 2008-ban csupán egy esetben került sor pénzbírság kiszabására, mégpedig 30 ezer korona (kb. 1000 euro)¹⁵ mértékben. A bírságot a jelölési rendszerben meghatározott szimbólum hiánya rótták ki. Valós megállapítás tehát, hogy bár magas pénzbírságok kirovására nyújt lehetőséget a hatályos jogszabály, a kiskorúak védelmének megszegéséért a tanács jelentős szankciókat nem rótt ki, ami a rendszer működését és a jogi norma betartását jelzi.

¹¹ T.t. 308/2000 törvény, 67. § 2. bekezdés, c) pont.

¹² T.t. 308/2000 törvény, 67. § 3. bekezdés, c) pont.

¹³ T.t. 308/2000 törvény, 67. § 5. bekezdés c) és d) pontjai.

¹⁴ Spáva o stave vysielania a činnosti RVR za rok 2008, forrás: <http://www.rada-rtv.sk/sk/spravy/index.php?aktualitaId=878>

¹⁵ Lásd: Spáva o stave vysielania a činnosti RVR za rok 2008 (Jelentés a sugárzási állapotról és a tanács tevékenységéről a 2008-as évben), 3. fejezet (A tanács regulációs tevékenysége), 3.2. bekezdés (A törvény betartásának felügyelete), 55. oldal – forrás: <http://www.rada-rtv.sk/sk/spravy/index.php?aktualitaId=878>

4. Az audiovizuális törvény

Az elektronikus média területére vonatkozó, a kiskorúak védelmére is kihatással bíró jogi norma a T.t. 1/1996 számú törvénye az audiovizuális törvény. Az audiovizuális törvény 1997. január 1-jétől hatályos, és háromszor módosították (T.t. 116/1998, T.t.62/2000 és 553/2001). A törvény az audiovizuális művek gyártását, felhasználását és terjesztését szabályozza. A törvényben foglalt szabályozás viszont nem vonatkozik a kizárólag televíziós sugárzásra készített művekre, valamint azokra, melyek kizárólag televíziós felhasználásuk és terjesztésük.¹⁶ A törvény szabályozza mindazon tevékenységet – gyártás, terjesztés, kölcsönzés, nyilvánosság által látogatott üzemben vagy helységben való bemutatás –, amely a hang és/vagy képanyagot tartalmazó mágneses, optikai vagy más módon rögzített hordozóval kapcsolatos.

Az audiovizuális művek jelölésével a törvény 3. §-a foglalkozik, amely kimondja, hogy:

- a szlovák audiovizuális mű gyártója köteles a mű eredeti borítóján vagy a terjesztési katonon feltüntetni a korosztályos megfelelőséget — 3. § 1. bekezdés i) pont;
- az audiovizuális mű terjesztője a törvény 3. § 2. bekezdése szerint:
  - köteles biztosítani a mű korosztályos megfelelőségének megjelölését (a 3. § 1. bekezdés i) pontnak megfelelően);
  - köteles a terjesztéssel összefüggő összes információs és promóciós anyagon feltüntetni a mű eredeti nyelvét, a mű nyelvi mutációit (szinkront), valamint minden olyan tartalmat, amely rámutat az esetleges erőszakos, agresszív, pornográf vagy más olyan tartalomra, amely pszichikai vagy erkölcsi veszéllyel bír. Ezeket a műveket a következő felirattal kell ellátni: A mű veszélyes a pszichikumra vagy az erkölcsösségre.
- az audiovizuális törvény a gyártók, a terjesztők és az üzemeltetők kötelességeivel a 4. §-ban foglalkozik, amelynek értelmében:
  - azon műveket, amelyek veszélyeztetik a kiskorúak (15 éves korig) vagy az ifjúsági korosztályhoz (18 éves korig) tartozó személyek pszichikai vagy erkölcsi fejlődését, a gyártó vagy a terjesztő köteles megjelölni a korosztályos megfelelőség szerinti besorolásnak megfelelően. Amennyiben ezt már a gyártó

---

¹⁶ Az audiovizuális törvény 1. § 2. bekezdése.

megtette, akkor e besorolást a terjesztőnek figyelembe kell vennie. A terjesztőnek a jelölést a hordozó csomagolásán kívül a terjesztési kartonon is fel kell tüntetnie;

- a technikai berendezés vagy mozi üzemeltetője köteles biztosítani –gyártó vagy terjesztő által meghatározott korosztályos megfelelőségi – a jelölés közzétételét és az audiovizuális mű bemutatásával megvalósuló használat során a törvény betartásának ellenőrzését;
- az üzlet vagy kölcsönző üzemeltetője az audiovizuális művön feltüntetett korosztályos megfelelőségi adattól fiatalabb személynek nem kölcsönözheti vagy adhatja el az audiovizuális terméket;
- azon audiovizuális termékek, amelyek erőszakos, brutális és pornográf tartalommal bírnak – főleg a gyermekpornográfia –, csak jelen törvénnyel összhangban terjeszthetők, és csak abban az esetben, ha ezek kölcsönzése, bemutatása vagy árusítása nem büntetőjogi tevékenységnek minősülő tevékenység.

A kiskorúak védelmében alkotott – talán sajátos – szabályozás a nyelvi kérdések taglalása.

A szlovák audiovizuális törvény 4. § 8) bekezdése kimondja, hogy az audiovizuális mű terjesztője biztosítja a szlovák vagy más, az alapérthetőségnek megfelelő (csupán a cseh) nyelvi alkalmazást (feldolgozást), miközben az összes terjesztett mű legalább 40 %-ának kell szlovák vagy cseh nyelvű szinkronnal rendelkeznie.

A már említett sajátosság a 4. § 9) bekezdése, mely értelmében a Szlovák Köztársaság területén a 12 éves korig terjedő korcsoport részére csupán olyan műveket lehet forgalomba bocsátani, melyek kizárólag szlovák szinkronnal rendelkeznek. A törvény ezen rendelkezése - bár a kiskorúak védelméhez sorolható kérdés - mégis felveti például az idegen nyelv nem oktatási műveken keresztül, „a játszva tanulás” lehetőségének gátolását. Furcsa jelzővel illethető a törvény ezen megfogalmazása annak tükrében is, hogy a Szlovák Köztársaság területén több kisebbség vagy nemzeti közösség is él (lengyel, magyar, ruszin stb.). A törvény 4. § 9) bekezdésében megfogalmazott kizárólagosság értelmében a 12 éves korig meghatározott korcsoport részére nem lehet például magyar nyelvű mesefilmet forgalmazni, még a többségében magyarok által lakott területeken sem. Nyilvánvalóan érdekes lehetne ezen megfogalmazást az Európai Unió szabadkereskedelmi szabályozásával összhangban is bővebben megvizsgálni.

Az audiovizuális törvény a kiskorúvédelmet a mozi vagy más technikai eszközt üzemeltetők esetében a reklámokra is kiterjeszti, hiszen a törvény 5. §-a tiltja azon reklámok bemutatását, amelyeket gyermekeknek szántak, vagy amelyekben gyermekek szerepelnek, amennyiben ezek az egészség veszélyeztetésére, a pszichikai vagy erkölcsi fejlődésre veszélyt jelentő tartalommal bírnak.¹⁷

A törvényi szabályozás betartásának állami felügyeletét a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának vagy a minisztérium által megbízott állami kulturális intézetek munkatársai hivatottak biztosítani.¹⁸ Az esetleges bírságok kirovására a törvény 8. § értelmében viszont csak a minisztérium rendelkezik jogosultsággal. A bírságok legalacsonyabb összege nem került meghatározásra, a legmagasabb kiróható büntetés 16 596 euro.

---

¹⁷ A T.t. 1/1996 törvény 5. § 2. bekezdésének b) pontja.

¹⁸ T.t. 1/1996 7. §.

5. A reklámtörvény

Az írott sajtóra és az elektronikus média működésére is hatással bír a T.t. 147/2001-es számú törvény, a reklámtörvény. A törvény a reklámokra vonatkozó általános követelményeken kívül szabályozza a fogyasztók és vállalkozók védelmét, tiltja a valóságnak nem megfelelő reklámtartalmakat, meghatározza az összehasonlító reklámokra vonatkozó követelményeket, valamint az egyes állami intézmények és szervek feladatait a törvény betartásának ellenőrzése folyamán, és megszabja a lehetséges szankciók fajtáit és mértékét.

A kiskorúak védelmében a reklámtörvény – az általánosan meghatározott tiltásokon kívül – alapvetően tiltja a kiskorúak jóhiszeműségével való visszaélést, amennyiben ez veszélyezteti egészségügyi, pszichikai vagy erkölcsi fejlődésüket. A törvény tiltja továbbá a kiskorúak veszélyes helyzetben való bemutatását, valamint a telefonon, faxon vagy számítógépes hálózaton keresztüli vásárlása való felhívását.

Nem megengedett a kiskorúak számára a nem megfelelő vagy részükre tiltott termékek vásárlására való felhívás, illetve annak a célirányos tartalomnak közzététe, amely arra buzdítja a kiskorúakat, hogy kérjék a szülőket vagy más felnőtteket az adott termék megvásárlására.¹⁹ A törvény 5. § 2. pontja értelmében az alkoholdermékek reklámozása a kiskorúak részére vagy az ő közreműködésükkel teljes mértékben tiltott. A reklámtörvény betartásának ellenőrzését az egyes területi érintettségek szerint szabályozza a jog, például az élelmiszerellenőrző hivatalok vizsgálják az élelmiszerek reklámját. A törvény nem teljeskörű szabályozás a reklámok területén, hiszen például a 308/2000 műsorterjesztési és műsorszórási törvény szabályozza az elektronikus médiákban a reklámsugárzások mértékét, alapkövetelményeit stb. A reklámtörvény fenti rövid bemutatása a kiskorúak védelmének szemszögéből csupán a jogi normában meghatározott alapelvekről szóló tájékoztatásnak tekintendő.

---

¹⁹ A T.t. 147/2001 3. § n) bekezdése.

Zárszó

A műsorszórási és műsorterjesztési, az audiovizuális, valamint a reklámtörvény elemzésében arra törekedtünk, hogy 2009-es év végi állapotot hűen mutassuk be. Nem törekedtünk a jogi normákban szereplő, a kiskorúak védelmével foglalkozó megfogalmazások szubjektív vagy objektív véleményezésére, hiszen célunk egy „lenyomat” készítése volt. Nyilvánvalóan az audiovizuális törvény elemzésénél egy szubjektívabb megfogalmazás szerepelt, mert az a szlovák nyelvhasználat ilyen jellegű szabályozásának nehezen értelmezhetőségét volt hivatott hangsúlyozni.

A tanulmányunkban leginkább bemutatott műsorszórási és műsorterjesztési törvényben megfogalmazott egységesített műsorjelölési rendszert – a törvénynek megfelelően – a sugárzás során folyamatosan feltüntetik a szlovákiai televíziók; a nagy kérdés, amelyet a jogi normák elemzésből nem tudnánk megválaszolni, talán az marad, hogy a szülők vagy a gyermekeket nevelők milyen mértékben kísérik figyelemmel gyermekük műsornézési szokásait vagy azt, hogy mikor hova kapcsolja a kiskorú a „bűvös dobozt”.